

SOCIAL COMMUNICATIONS

Становлення телевізійних жанрів на українському телебаченні (за архівними матеріалами 1950-х рр.)

А. І. Іщенко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут журналістики, Київ, Україна
Corresponding author. E-mail: redactor.cnn@gmail.com

Paper received 19.11.17; Revised 24.11.17; Accepted for publication 25.11.17.

<https://doi.org/10.31174/SEND-HS2017-147V25-14>

Анотація. У статті на матеріалі архівних джерел (програм телепередач, опублікованих на шпальтах щотижневика «Говорить Київ», матеріалів періодичної преси, аудіовізуальних матеріалів Центрального кінофотофоноархіву України імені Г. С. Пшеничного) досліджено становлення та формування телевізійних жанрів на телестудіях України у Києві, Харкові, Донецьку, Одесі. Увагу зосереджено на тематичному на змістовому наповненні телепрограм. Аналіз емпіричного матеріалу показав, що завдяки поступовому створенню галузевих редакцій на телестудіях поруч з апробованими видами телепередач (кінофільми, концерти, вистави тощо) з'явилися власне телевізійні форми. Це програми, що започаткували традиції інформаційного мовлення на українському телебаченні та заклали основи для формування інформаційних та аналітичних жанрів, зокрема, усного повідомлення, виступу, репортажу, інтерв'ю, трансляції, огляду, бесіди; телевізійні фільми та документальні стрічки, зняті телестудіями, були першими спробами у царині художньо-публіцистичних жанрів на телебаченні.

Ключові слова: історія телебачення, телемовлення в Україні, телевізійні жанри, становлення телевізійних жанрів.

Вступ. З винайденням телебачення розпочався етап формування нового виду медіа. Досвід кінематографа, театрального мистецтва, радіомовлення, преси, був основоположним і при формуванні телевізійних жанрів, і при створенні оригінальних телевізійних форм: створювались телевізійні передачі у вже апробованих жанрах (огляди, вистави, хроніки тощо), але з використанням специфічних телевізійних засобів. Одним з першим науково обґрунтував історію українського телебачення В. Цвік в своїй праці «Українське телебачення: досвід, практика, проблеми» [1]. На основі власного досвіду роботи на телебаченні та фактичного матеріалу автор описав становлення, функціонування та шляхи вдосконалення українського телебачення, натомість питання формування телевізійних жанрів було висвітлено поверхнево. Чималий внесок у наукове дослідження історії українського телебачення здійснила Т. Щербатюк, у своїй кандидатській дисертації дослідниця проаналізувала практичну сторону українського телебачення 1960-х рр., окреслила основні позитивні та негативні аспекти розвитку українського телебачення в системі центрального та дослідила роботу 16 наявних на той час телестудій [2]. До завдань її праці не входило дослідження становлення телевізійних жанрів та оминула найменш досліджений період – 1950-ті роки, коли телебачення відновлювалось після перерви, спричиненої війною. Систематизувала й описала концепти історії творчо-технологічного становлення телебачення України дослідниця українського телебачення В. Гоян. Розглянувши інформаційні телепрограми, визначила особливості жанру теленовин [3]. Проте виникнення й історичний розвиток телевізійних жанрів потребують додаткових досліджень, оскільки не були завданням праці В.Гоян. Однак таких розвідок поки недостатньо. Активно досліджував телевізійний простір відомий практик та теоретик українського телевізійного мовлення І. Машенко [4, 5]. Слід зазначити, що в згаданих працях не сформовано чіткої концепції виникнення та становлення жанрів на українському телебаченні. **Матеріалом дослідження** є наукові, теоретичні розвідки та архівні матеріали. Тож **метою** цієї наукової статті є охарактеризувати актуальні теле-

візійні жанри 1950-х рр. шляхом дослідження програм в архівній пресі. В процесі дослідження **методом** аналізу документів було зібрано й уточнено інформацію про програми телепередач, що транслювалися у досліджуваній період. Аналіз архівних телевізійних сюжетів, телефільмів застосовано для виявлення особливостей формування жанрів екранного мовлення. Описовий метод надав можливість відтворити необхідні для демонстрації телевізійних жанрів фрагменти змісту кінодокументів періодичної преси, залучених для дослідження.

Результати і обговорення. Процес становлення жанрів на телебаченні виразився у спробах створити телевізійні форми в вже апробованих жанрах преси, радіомовлення, театрального мистецтва, кіно (журнали, огляди, вистави, хроніки, тощо), але шляхом використання специфічних телевізійних засобів. Крім того поява нових жанрових форм на телебаченні обумовлена розвитком технічної бази. Зокрема поява ПТС та згодом маломаневрених камер дозволила розширити діапазон позастудійних локацій технологічний розвиток. Стрімкий розвиток телебачення та зростаюча популярність серед населення вимагала від телевізійних працівників постійного творчого пошуку нових аудіовізуальних форм, актуальних для тогочасного глядача.

Задля детальшого розуміння подальшого розвитку телебачення на території України та функціонування телевізійних жанрів зокрема на Київській, Харківській, Одеській та Донецькій студіях вважаємо за доцільне здійснити аналіз тогочасного контенту в контексті становлення телевізійних жанрів на кожній телестудії, а також тематики телепрограм. Крім того такий аналіз дасть змогу зробити певні висновки не тільки щодо закономірності функціонування телебачення на всій території України, а й в зазначених вище регіонах. Задля здійснення порівняльної характеристики жанрового розмаїття українських телестудій був здійснений ретельний огляд та аналіз програм телебачення за 1957 рік. У цей період телецентри у Харкові, Одесі, Донецьку понад рік провадили регулярні телепрограми. Київська студія телебачення здійснювали телевізійне мов-

лення п'ять років. Вважаємо за доцільне зазначити, що в умовах прямоєфірного мовлення, коли запис програм був неможливий, саме програми телепередач виступають об'єктивним джерелом інформації про функціонування телепрограм, їх тематику, зміст випусків, час виходу. Крім того, диференційований поділ телепрограм за тематичним показником дасть можливість зробити певні висновки щодо функціонування тематичних редакцій на телестудій. 1957 рік обрано для аналізу не випадково, оскільки на початку 1957 року почала виходити щотижнева загальноукраїнська газета «Говорить Київ» (пізніше «Говорить і показує Україна»)

На сторінках газети «Говорить Київ» наглядно продемонстровано обсяг телевізійного мовлення, а також жанрову палітру українського телебачення на той період. Програма телепередач за цей період доводить, що тодішнє телебачення було потужним засобом популяризації культури. Так, в програмній сітці київської студії телебачення знаходимо численні вистави та концерти, наприклад, Чернівецького українського музикально-драматичного театру імені Ольги Кобилянської та Львівського театру імені Марії Заньковецької, який на той момент гастролює у Києві. У програмі передач знаходимо вистави «Кремлівські куранти», «Вічне джерело», концерт «Зарубіжні виконавці» (5 липня о 21.15). Переглядаючи програми телепередач телецентрів у інших містах кількість різноманітних вистав та концертів є значною: концерт естрадного оркестру під керівництвом Л. Утьосова; концерт з творів американського композитора Джоржа Гершвіна (Харківська студія), концерт артистів Великого театру СРСР; уривки з опер західних композиторів; концерт румунського народного оркестру і солістів (Донецька телестудія); Виступ артистів театрів, що гастролюють в Одесі в рамках програми «Наші гості»; вистава театру ляльок «Пташине молоко» (Одеська телестудія). Але не тільки театр виступав об'єктом телевізійних програм. На теми літератури, образотворчого мистецтва, музики виходили окремі програми. Так, у програмі телепередач Київської телестудії можемо знайти наступні телепередачі: «На Всесоюзній виставці творів Олександра Іванова» з анонсом про полотна цього художника – 7 липня о 19.20; «Угорський художник Мункачі» - 10 липня о 20.25; «Володимир Маяковський» - 19 листопада о 19.50; до 100-річчя з дня смерті видатного французького поета Беранже – 9 липня о 20.05 [6]. Цікавим з жанрової точки зору та з засобу поширення читацької культури на телевізійних екранах було існування телевізійного літературного альманаху «Слово» — спільного «видання» телебачення та Спілки письменників України. На сторінках газети «Вечірній Київ» (№29 від 29 лютого 1957 року) розміщена стаття «Літературний альманах для телеглядачів», де зазначалося, що травні минулого, тобто 1956 року «...за круглим столом у телестудії зібралися українські письменники Л. Новиченко, В. Кучер та інші і розповіли над чим працюють київські літератори. Так почався перший номер «Літературного альманаху» [7]. Щодо змісту випусків телевізійного альманаху «Цікавим і змістовним був січневий – перший номер у новому році випуск», пишуть на шпальтах «Вечірнього Києва». У цьому номері письменник А. Головка поділився своїми творчими планами, розповів про героїв книги «Артем Гармаш»; заслужена артистка Л. Кома-

рецька і артист М.Задніпровський виступили з читанням уривку з цього твору; сатирик Білоус прочитав вірші з нової книги «Зіг-заг» Поетична сторінка журналу у цьому випуску була представлена віршом Павла Тичини «Ми свідомість людства», перекладачі В. П'янов та Л. Семенова ознайомили глядачів з п'єсою румунського письменника Т. Мушатеску «Титанік-вальс», а про плани журналу «Вітчизна» розповів його відповідальний редактор О. Полторацький [7]. Важливо підкреслити наявність анонсів у преси про подальші випуски телепрограми. Наприклад, глядачам в наступних номерах «Літературного альманаху» глядачі ознайомилися з творами «Перекоп» Олеса Гончара, «Блискавкам назустріч» Н. Рибача, «Мир халупам» Ю. Смолича, «Кров людська – не водиця» М. Стельмаха, віршами М. Рильського, С. Олійника, П. Дорошка.

Серед музичних передач Київської студії телебачення варто зазначити щотижневу музично-літературну програму «Історія розвитку радянської пісні», «Музичний словник», «Улюблені пісні с кінофільмів». Також на телестудіях транслювали різноманітні музичні вечори (вечір естрадно-танцювальної музики – Донецька телестудія; Вечір ліричної музики – Харківська телестудія. Передача «Пісні і танці народів СРСР» (15 липня о 19.40 Харків) [6]. Те, що телебачення сформувалося та розвивалося як засіб популяризації культури прослідковується і в інших жанрових формах на телебаченні. Так, перше прочитання тих чи інших літературних творів, які з різноманітних причин раніше не мали постановок у театрах було головною перевагою створеного першого телевізійного театру. Справжній самостійний творчий колектив із постійною, хоч і невеликою трупною був створений влітку 1957 року у стінах київського телецентру. Про створення телевізійного театру розповідає і директор Київської телестудії М. Пашиним в інтерв'ю кореспонденту «Вечірнього Києва». Директор студії розповідає, що в процесі пошуку нових телевізійних форм було створено своєрідний театр студії, а створення власних постановок дозволить суттєво поповнити телевізійне мовлення новими оригінальними передачами. Крім того М. Пашин зазначив, в 1957 році колектив телестудії приділить увагу створенню нових оригінальних форм телебачення. Серед яких цикл передач про будівництво Чоколівського масиву у Києві, роботу київських заводів «Червоний екватори», «Ленінська кузня», шостої взуттєвої фабрики, готується велика і цікава програма до Всесвітнього і всесоюзного фестивалів молоді і студентів, а також студія екранізує ряд вистав театрів Києва, Львова, Дніпропетровська, Житомира, Хмельницького, а також вистав театрів, які перебуватимуть на гастролях у Києві [9].

Велику роботу по розширенню фонду обмінних передач провадить група позаштатних кінокореспондентів. Існуванню такого обмінного фонду при Київській телестудії цікаво тим, що розширювали його за рахунок телевізійної хроніки, підготовка якої передбачала зйомки цікавим подій культурного, виробничого та суспільного життя міста та області. Оператори телехроніки побували на відкритті пам'ятника героям Трипілля, зустрічі олімпійських чемпіонів в Києві, у квартирах робітників, дитячих яслах, клубах, агітпунктах [9]. Це дає підстави робити висновки про наявність репортажних елементів у сюжетах кінохроніки, а отже і перші

зародки жанру телевізійного репортажу, хоча лише у 1959 на Київській телестудії почнуть готувати тележурнал «Новини дня». Передували новинам на Київській телестудії «Останні вісті» - інформвипуски, які дублювали аналогічні радійні передачі. На київських телеекранах вперше «Останні вісті» з'явилися 15 лютого 1956 року, про що свідчить і програма передач у газеті «Вечірній Київ». Згодом у 1959 році з'явилися перші інформаційні програми, сюжети до яких знімалися на 16-міліметрових, напіваматорських камерах. Новини були дуже скромні: диктор в кадрі, трохи сюжетів на кіноплівці і кілька фотографій з стендів [10, с. 11]. Тож можемо підсумувати, що у цей період телебачення стає не лише просвітницьким, а й засобом інформації. Неможливо не згадати творчий доробок працівників служби позастудійних передач, як вона називалася з 1954 року, коли у Київському телевізійному центрі з'явилася перша пересувна камера, пізніше редакція була трансформована у громадсько-політичну редакцію. Цією редакцією створювалися репортажі, у яких висвітлювалися питання діяльності уряду, всі політичні та економічні питання, особлива увага приділялася темам розвитку сільського господарства та промисловості.

Саме поява пересувної телевізійної камери у 1954 році суттєво розширила як технічні, так і творчі можливості київського телецентру. У 1955-1957 рр. О. Десятник очолював службу позастудійних передач, щодо проведення десятків репортажів із заводів, фабрик, колхозів, аеропорту, площ та вулиць столиці Свідчення про різноманітні репортажі, які дозволили глядачам разом з репортерами спостерігати за життям країни розповідає і син О. Десятника – український режисер, викладач кафедри кіно-телемистецтва Київського національного університету Г. Десятник.

У 1956 р. Київська студія телебачення розпочала випуск телевізійного журналу для працівників сільського господарства «Радянське село». У першому номері вийшло шість сюжетів: «Овочі для киян», «Нова сіялка», «Київський виноград», «Авіатори – селу», «Нова сільськогосподарська література», «Наш календар». Щодо змісту другого номеру, то він був присвячений багатотиражним газетам у колгоспам, а також пенсіонерам колгоспу імені радянського лідера М. Хрущова Броварського району Київської області [11]. На харківській телестудії для працівників сільського господарства виходили програми «Трудова вахта», «Наздожене-мо Америку» (30 червня о 20.40 та 31 липня о 19.20), яка розповідала про роботи у колгоспах. Крім того, про роботу колгоспів кожного регіону виходили так звані кінорепортажі. Так, наприклад в рамках програми «Вісті з колгоспних ланів» на Одеській телестудії виходили кінорепортажі з того чи іншого колгоспу регіону, у програмі від 13 липня о 20.00 зазначався репортаж з колгоспу «Дружба народів». Окрім сільського господарства на українських телестудіях виходили програми, присвячені економічним питанням. Серед таких варто передати «Енергетична база України» (31 липня о 19.20); «Економічні райони країни (5 липня о 19.20); «Курорти країни (19 липня о 19.20) Київської студії; «На молочному заводі» (16 липня о 18.00), «В заводській лабораторії механічного заводу» (19 липня о 19.00) Харківської студії [6].

1956 рік – рік початку регулярного, повномасштаб-

ного телевізійного мовлення в Україні. Через два роки було створено і першу в Україні невеличку кіногрупу Київської студії телебачення, – зауважує Г. Десятник. Головним її завданням була зйомка хронікальних сюжетів для випусків новин. Зйомки проводилися на всій території України на 16-мм кіноплівку. Однак невдовзі кіногрупа почала і зйомки телефільмів за допомогою традиційної кіноапаратури на плівці 35-мм [10, с.12].

Інформація про телесюжети Київської, Харківської, Одеської, Львівської та Дніпропетровської студій телебачення, на 35- і 16-мм плівці за 1958–1965 роки знаходимо в державному кінофоноархіві України імені Г. Пшеничного. На жаль, продукція телестудій, діяльність яких розпочалася ще в першій половині 50-х років, до 1958 р. не збереглася за винятком одного телесюжета Київської студії телебачення за 1956 рік, присвяченого І. Франкові, де про життя і творчість письменника розповідає його онук З. Франко [12]. Переглядаючи аудіовізуальні документи архіву помітна тенденція до умовного суперництва між кінофахівцями та телевізійниками. Незначна кількість телевізійної продукції на початку 1956 року, коли кіногрупи на телестудіях тільки починали свою роботу, з кожним роком збільшувалася кількісно і якісно, нарощуючи виробництво телепродукції. Чи не найбільший доробок матеріалів, які зберігаються у кінофотофоно архіві у харків'ян. Серед сюжетів Харківської телестудії знаходимо такі: «Будьмо знайомі» (солістка балету Харківського театру опери та балету імені Лисенка О.Маєвська на репетиції, під час виступу, проводить заняття з учнями хореографічного училища); «Дівчата з Харківщини» (робітниця Харківського електромеханічного заводу за роботою, на весіллі своєї подруги; доярки колгоспу “Маяк” Печенізького району за роботою, на заняттях з зоотехніки, в бібліотеці, на концерті в колгоспному клубі); «З маркою «Дніпро»» (складання самоскидів марки “Дніпро-222” та випробовування автомобілів на Кременчуцькому автомобільному заводі у Полтавській області); «Люди в броні» (танкісти Київського військового округу під час тактичних, теоретичних занять та в години дозвілля) [13]. Подібні сюжети у фондах архіву з появою телецентрів створювалися і на Львівській, Одеській, Дніпропетровській телестудіях.

Крім того, кожна телестудія випускала програму про актуальні події свого регіону. Такі програми мали на меті показати глядачам високий рівень економічного розвитку та трудових резервів свого міста, про що красномовно свідчать їх назви. Так, київські телевізійники випускали програму «На будовах Києва» (17 липня о 20.00), на Донецькій телестудії виходив телевізійний журнал «Про діла і людей Донбасу» (31 липня о 19.10), Одеська студія транслювала передачу «Одеса в рахунок шостої п'ятирічки» (3 липня о 20.20), а харків'яни дивилися «Наш економічний район» (28 липня о 19.20) [6]. Паралельно з роботою громадсько-політичної редакції, діяльністю телетеатру велися пошуки інших телевізійних форм літературно-драматичною, молодіжною, дитячою редакціями українських телестудій, зокрема Київської. Київські телевізійники зі становленням телебачення усвідомлюють необхідність окремого телебачення для дітей. Спочатку це був дитячий телевізійний театр. Під час візиту до музею телебачення Державної телерадіокомпанії Укра-

їни, директор музею Л. Богданова, показує фото, на яких зображено акторів першого дитячого телевізійного театру та головного режисера Е. Волох [14]. Примітним є той факт, що на українському радіо в 50-х роках з'явився Дід Панас, який читав дітям казки на ніч. Ім'я цього першого актора, на жаль, з'ясувати не вдалося [14]. На заміну йому прийшов актор П. Вескляров. Він продовжив заколисувати малечу під уже відомим псевдонімом Дід Панас. Так, у 1962 році українські діти побачили «Вечірню казку» з дідом Панасом. Добрий вечір вам малюк, любі хлопчики і дівчатка, це я дід Панас...» - саме так упродовж 25 років незмінний ведучий «Вечірньої казки» вітався в ефірі зі своїми маленькими глядачами. З розкішними козацькими вусами, у незмінній вишиванці він звертався до української малечі з інтер'єру простої сільської хати, прикрашеної вишитими рушниками та розповідав неодмінно українські казки. Свого часу саме через це у часи боротьби з націоналізмом звинувачували П. Весклярова. І саме його дослідники історії телебачення називають першим, коли говорять про дитяче телебачення.

Згодом, у 60-х на Київській телестудії виходило чимало дитячих програм: «Олівець-малівець», «Пальчики оближеш», «В бібліотеці Іллі Корешкова», «Фізкультпривіт», «Шкільні широти», Прощальний Вальс». Про роботу дитячої редакції розповідає її редактор В. Заманський: «Дитяча редакція відрізнялася від всіх інших абсолютно наймовірною кількістю пошти, нам писали дуже багато, ну тут звичайно присутній і невеликий елемент шахрайства, оскільки ми говорили дітям писати і присилати нам малюнки, внаслідок чого ці малюнки стали приходити просто мішками. Якби ми просто так сказали малювати малюнки, вони б нічого не прислали. У нас була щотижнева передача під назвою «Олівець-малівець. Потім була абсолютно приголомшлива передача «Надбрані діти», яку абсолютно даремно закрили. Я був редактором ось цих передач для найменших – «Олівець-малівець», «Надбрані діти» і «Катрусин кінозал» [15].

Не можливо оминати увагою спортивні програми, серед яких почесне місце займали трансляції спортивних змагань: репортаж про футбольне змагання від командами «Авангард» (Харків) – «Нафтовик» (Краснодар) – 7 липня о 15.00; XII Чемпіонат Європи з Боксу (9 липня о 19.20). Програма «спортивна гімнастика» (19 липня о 19.10 Донецьк), тележурнал «Спортивна Одещина» (7 липня о 20.00). Впадають в око і науково-популярні телепрограми «Нотатки натураліста» (1 липня о 19.20); «Міжнародний геофізичний рік» (14 липня о 19.20), «Нове в електрохірургії» (16 липня о 19.20) Київської телестудії та Харківської телестудії: бесіда «Значення переливання крові і донорства» (12 липня о 19.20), «День в аеропорту» (9 липня о 19.20) [6].

Неможливо залишити без уваги найулюбленішим жанр українського глядача - телевізійні фільми. Окрім

того у 50-х роках телевізори ставали все доступнішими в ціні і телебачення починало стрімкий розвиток, оскільки почала з'являтися масова телевізійна аудиторія, що і спонукало до створення кінематографа працівників телебачення. Тому окрім сюжетів та програм, телевізійні режисери, оператори, художники 1950-х прагнули власноруч створювати документальні та художні твори на півці. Архівація матеріалів про телефільми, Київської, Харківської Одеської, Львівської та Дніпропетровської студій телебачення, на 35- і 16-мм плівці за в державному кінофоноархіві України імені Г. Пшеничного веде початок з 1958 року. Саме 1958 року на Київській телестудії була створена кіногрупа. Спочатку основним її завданням була зйомка хронікальних сюжетів для випусків новин. Серед телефільмів 1958 року, знятих київськими телевізійниками варто згадати «Герої йдуть у безсмертя» (режисери Н.Ігнатова, Ф.Сокаліс), присвячений пам'яті жертв нацизму; «Місто в якому ми живемо» (режисер Р.Єфіменко) про столицю України [16]. На Харківській телестудії було сформовано потужну телевізійну школу документалістики. В цьому контексті варто назвати ім'я харків'янина С.Зелікіна, який у 1958 році створив на місцевій студії стрічку «У наших друзів моряків» [17] про дружні взаємозв'язки молоді Харківської швейної фабрики ім.Тинякова з екіпажем військового корабля Чорноморського флоту. Саме завдяки С. Зелікіну, який впродовж десятиріччя займав посаду режисера та сценариста, на харківській телевізійній студії був створений чималий доробок документальних стрічок.

Висновки. Аналіз емпіричного матеріалу (програм телепередач різних телестудій опублікованих на шпальтах щотижневика «Говорить Київ») показав, що завдяки поступовому створенню галузевих редакцій на телестудіях поруч з апробованими видами телепередач (кінофільми, концерти, вистави тощо) з'явилися власне телевізійні форми. Ці програми започаткували традиції інформаційного мовлення на українському телебаченні та заклали основи для формування інформаційних та аналітичних жанрів, зокрема, усного повідомлення, виступу, репортажу, інтерв'ю, трансляції, огляду, бесіди; телевізійні фільми та документальні стрічки, зняті телестудіями, були першими спробами у царині художньо-публіцистичних жанрів на телебаченні. Аналіз емпіричного матеріалу допоміг досягнути етапи становлення телебачення в інших регіонах України: Харків, Донецьк, Одеса, Львів. Досліджуючи програми телепередач, описано роботу внутрішніх редакцій у вигляді тематичного зрізу телевізійної продукції у зазначених регіонах. Це були програми на економічну, суспільну, сільськогосподарську, мистецьку та літературну тематику, спортивні передачі, програми для дітей та юнацтва, а також кінофільми, документальні стрічки, власні телевізійні постановки, телесюжети.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цвік В. Л. Украинское телевидение: опыт, практика и проблемы / В. Л. Цвік. – К.: Мистецтво, 1985. – 183с.
2. Щербатюк Т. В. Украинское телевидение как тип республиканской телевизионной программы. Формирование и современные тенденции развития: дис. канд. филол. наук: 10.01.10 / Т. В. Щербатюк. – К., 1982. – 254с.
3. Гоян В. В. Журналістська творчість на телебаченні : монографія. Київ: Київський університет, 2011. — 319с.
4. Мащенко І. Г. Українське телебачення: штрихи до портрета / І. Г. Мащенко. – К.: Чорлі, 1995. – 294с.
5. Мащенко І. Г. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу / І. Г. Мащенко. – К.: Україна, 2005. – 380 с.
6. Програма телепередач. // Говорить Київ. – 1957. – № 1- 46. (Відділ газетних фондів НБУВ).
7. Літературний альманах для телеглядачів // Вечірній Київ. 1957. № 29. С. 3 (Відділ газетних фондів НБУВ).
8. На екранах телевізорів // Вечірній Київ. 1957. № 32. С. 3.

- (Відділ газетних фондів НБУВ).
9. Обмінні передачі телестудії // Вечірній Київ. 1957. № 15. С. 3. (Відділ газетних фондів НБУВ).
 10. Як починалося телекіно (з історії українського телебачення) // Історія, теорія і практика екранних мистецтв, театру, засобів масової комунікації, медіа педагогіки: колективна монографія [наук. ред.: О.В. Безручко]. Київ: КиМУ, 2005. – Т.2. – 374с.
 11. Десятник О. Телевізійний журнал «Радянське село» // Сільське господарство. 1956. №293. С. 2. (Відділ газетних фондів НБУВ).
 12. Збірник телесюжетів «Онука І. Я. Франка», 1956 р. // Од. обл. 4813 (ЦДКФФА України імені Г. С. Пшеничного)
 13. Телесюжет «Будьмо знайомі», 1959 р. // Од. обл. 2832; Телесюжет «Дівчата з Харківщини», 1959 р. // Од. обл. 3206; Телесюжет «З маркою «Дніпро»», 1959 р. // Од. обл. 3318, Телесюжет «Люди в броні», 1959 р. Од. обл. 2829 (ЦДКФФА України імені Г. С. Пшеничного).
 14. Любі хлопчики й дівчатка, або казка про «Вечірню казку» // НТКУ Телеканал «UA Перший» Дата публікації: доступу: 20.12.2011 URL: <http://1tv.com.ua/video/4049/load>. (дата звернення 20.09.2017).
 15. Майстренко В. Жодного запису "Катрусиного кінозалу" не збереглося // Gazeta.ua. 30.05.2012. URL: https://gazeta.ua/ru/articles/history-journal/_zodnogo-zapisu-katrusinogo-kinozalu-ne-zbereglosya/438554 (дата звернення 10.07.2016)
 16. Телефільм «Герон уходять в безсмертіє», 1959 р. // Од. обл. 4862.; Телефільм «Город, в котором мы живем», 1959 р. // Од. обл. 4867 (ЦДКФФА України імені Г. С. Пшеничного).
 17. Телефільм «У наших друзів моряків», 1958 р. // Од. обл. 2770 (ЦДКФФА України імені Г. С. Пшеничного).

REFERENCES

1. Tsvik V. L. Ukrainian television: experience, practice and problems / Tsvik V. L.– K: Mistetstvo, 1985. – 183p.
2. Shcherbatyuk T. V. (1982) Ukrainian television as a type of republican television program: the formation and modern trends of development, PhD diss. (filolog. sci) Institute of Journalism, Taras Shevchenko National University of Kyiv, 254p.
3. Goyan V. V. Journalistic creativity on television: monograph. K: Kyivskiy universitet, 2011– 294 p.
4. Mashchenko I.G. Ukrainian TV: strokes to the portrait / Mashchenko I.G. – K.: Chorli, 1995. – 294c.
5. Mashchenko I.G. The Chronicle of Ukrainian Radio and Television in the Context of the World Audiovisual Process / Mashchenko I.G. K.: Ukraina, 2005.– 380 p.
6. Programma teleperedach // Govorit' Kyiv. – 1957. – № 1- 46. (Department of newspaper funds of the Vernadsky National Library of Ukraine)
7. Literary almanac for TV viewers // Vechirniy Kyiv. 1957. № 29. P. 3 (Department of newspaper funds of the Vernadsky National Library of Ukraine)
8. On TV screens // Vechirniy Kyiv. 1957. № 32. P. 3. (Department of newspaper funds of the Vernadsky National Library of Ukraine)
9. Exchange programs of the TV studio // Vechirniy Kyiv. 1957. № 32. P. 3. (Department of newspaper funds of the Vernadsky National Library of Ukraine)
10. How telekino began (from the history of Ukrainian television) // History, theory and practice of screen arts, theater, mass media, media pedagogy: collective monograph [sci. ed.: O.V. Bezruchko]. Kyiv: KiMU, 2005. – Т.2. – 374p.
11. Desyatnik O. Television magazine "Soviet village" // Agriculture. 1956. №293. P. 2 (Department of newspaper funds of the Vernadsky National Library of Ukraine)
12. Collection of TV shows "Envy I. Ya. Franko", 1956 // Ac.un 4813 (Pshenichny Central State Cinophotophone Archives of Ukraine)
13. TV show "Let's get acquainted", 1959 // Ac.un 2832; Television "Girls from the Kharkiv Region", 1959 // Ac.un 3206; Television "With the mark" Dnepr "", 1959 // Ac.un 3318, TV "People in Armor", 1959, Ac.un 2829 (Pshenichny Central State Cinophotophone Archives of Ukraine)
14. NTKU TV channel UA: Perhiy (2011) «Lyubi chopchiki I divchatka abo kazka pro "Vechirny kazku", available at: <http://1tv.com.ua/video/4049/load>. (accessed 20 December 2011).
15. Maystrenko V. There is no record of "Katrusinsky cinema hall" // Gazeta.ua. May 30, 2012 URL: https://gazeta.ua/ru/articles/history-journal/_zodnogo-zapisu-katrusinogo-kinozalu-ne-zbereglosya/438554 (posting date 10.07.2016)
16. The film "Heroes go to immortality", 1959 // Ac.un 4862.; The film "The City in Which We Live", 1959 // Ac.un 4867 (Pshenichny Central State Cinophotophone Archives of Ukraine)
17. The film "Our Friends of Seamen", 1958 // Ac.un 2770 (Pshenichny Central State Cinophotophone Archives of Ukraine)

The formation of television genres on Ukrainian television (based on archival materials from the 1950's)

A. I. Ishchenko

Abstract. The article studies the formation of television genres on TV studios of Ukraine in Kiev, Kharkov, Donetsk, and Odessa on the material of archival sources (TV programs published on the pages of the weekly "Says Kiev", periodicals, audiovisual materials of the Central Cinema Photophobia Archives of Ukraine named after G.S. Pshenichny). The analysis of empirical material showed that due to the gradual creation of branch editions on television studios, in addition to proven TV shows (movies, concerts, performances, etc.), the actual forms of television appeared. These programs began the tradition of information broadcasting on Ukrainian television and laid the foundations for the formation of informational and analytical genres, in particular oral communication, speeches, reporting, interviews, broadcasts, conversations; TV films and documentaries, filmed by television studios, were the first attempts in the field of artistic and journalistic genres on television.

Keywords: television history, television broadcasts in Ukraine, television genres, the formation of television genres.

Становление телевизионных жанров на украинском телевидении (по материалам архивных документов 1950-х гг.)

A. И. Ищенко

Аннотация. В статье на материале архивных источников (программ телепередач, опубликованных на страницах еженедельника «Говорит Киев», материалов периодической печати, аудиовизуальных материалов Центрального кинофотофоноархива Украины имени Г. С. Пшеничного) исследовано становление и формирование телевизионных жанров на телестудиях Украины в Киеве, Харькове, Донецке, Одессе. Внимание сосредоточено на тематическом на содержательном наполнении телепрограмм. Анализ эмпирического материала показал, что благодаря постепенному созданию отраслевых редакций на телестудиях рядом с апробированными видами телепередач (кинофильмы, концерты, спектакли и т.д.) появились собственно телевизионные формы. Это программы начали традиции информационного вещания на украинском телевидении и заложили основы для формирования информационных и аналитических жанров, в частности, устного сообщения, выступления, репортажа, интервью, трансляции, учитывая, беседы; телевизионные фильмы и документальные ленты, снятые телестудиями, были первыми попытками в области художественно-публицистических жанров на телевидении.

Ключевые слова: история телевидения, телевещания в Украине, телевизионные жанры, становление телевизионных жанров.